

До 100-річчя від дня народження Олега Килимника

Людмила БАРАНЕВИЧ

**Час невинний, нестримний
і не залежний від людини.
Він просто все розставляє
по своїх місцях – це ніби
його головна місія.
Розповідає, ким ти був,
будеш і став. Невблаганно,
справедливо. Так, як є...**

Козаки

Давні друзі (зліва направо) Олег Килимник, Василь Козаченко, Сергій Григор'єв та Василь Минко зібралися у залі Спілки письменників України

не здаються!

Ще ніби вчора до моєї редакційної кімнати заходив Олег Володимирович Килимник – літературознавець, письменник, доктор філології, професор, викладач. Перелік усіх його багатограних, воістину енциклопедичних уподобань зайняв би чимало місця, бо всі вони вражаючі й стали результатом неймовірної працездатності та цілеспрямованості обдарованого сільського хлопчини з Черкащини. Як знавець й, висловлюючись нинішньою мовою, один із модераторів сучасного йому літературного процесу, він перший відкривав читачам уже минулого століття імена молодих письменників, сам активно включався в творчий процес столиці України і, що дуже важливо, старався виховувати гідне молоде покоління творчих людей, культурологів, учителів... Він чутливо й тонко розумів молодих літераторів і вмів вдумливим словом, глибокою порадою підтримувати їх, спонукаючи до подальшої творчості. Можна сказати, що Олег Володимирович був хресним батьком творчості Андрія Головка, писав про нього багато і ясно. Варто згадати й такі видатні імена, як Олесь Гончар, Григорій Епик, Володимир Сосяра, Павло Тичина, Юрій Яновський, Олександр Довженко та інші – ім'я Олег Килимник присвятив аналітичні статті, окремі книжки, монографії.

І все ж такі високі професійні здобутки ніби приховують наразі чи не головну грань цієї незабутньої людини – проникливу людяність, доброту, бажання простягнути руку допомоги. Ну а про гумор, веселу вда-

чу годі й казати. Його по-козацькому ловко збита монументальна фігура враз заповнювала кімнату, й усе решта, що нас оточувало, ставало неістотним – Олег Володимирович прийшов! Добре обличчя, що наче світиться зсередини, суто український іронічний розум... Він ніби магнітом притягував своїм м'яким розважливим голосом, глибокими знаннями, зрештою – унікальним життєвим досвідом. Проїшов дві війни – фінську й Другу світову, як то кажуть, від дзвінка до дзвінка, пережив блокаду Ленінграда, повернувшись з тих бойовищ підполковником запасу, а головне – живим і здоровим. Час беззастережно став на його бік. В Інституті української літератури імені Т. Г. Шевченка, відразу ж після війни працюючи без наукових звань і регалій ученим секретарем, здобув наукові ступені кандидата, згодом доктора філології. Це був початок активної фахової діяльності, що в підсумку налічує до тисячі статей, десятки книжок, монографій, навчальних посібників для студентів, учителів. Тоді, в повоєнний час, бракувало не тільки їжі та одягу, а й, що страшніше, книжок, підручників, посібників з різноманітних галузей знань. Олег Володимирович, як людина, що здебільшого самотужки освоювала і премудрості навколишнього світу, і наукові закони його буття, усвідомлював цю глибоку проблему й власними силами намагався її розв'язати.

Післявоєнне культурне життя Києва – з одного боку, яскраве, повнокровне, а з другого – неоднозначне

через ідеологічну заангажованість і болісні розчарування в нездійснених очікуваннях послаблення тоталітарного режиму. Колишні фронтовики, що вижили в страшному пеклі, були певні: вони не тільки визволили світ і Європу від фашизму, а й принесли оновлення на рідну землю. Та це були, як відомо, марні сподівання. І все ж правдивість природи, природна допитливість розуму, чесність і порядність наштовхували невгамовний, діяльний характер Олега Володимировича на вчинки, що суперечили нині вже анекдотичному, а тоді визначальному постулату в житті кожного громадянина СРСР – лінії партії, звісно ж, комуністичної. Іншої не було. За схвальні слова про Сосярин вірш-молитву, вірш – духовне послання сучасним і майбутнім поколінням земляків «Любіть Україну» критика «чистили» на партзборах СПУ, пригадуючи ще якісь «гріхи» бойовому підполковникові, вже відомому літературознавцеві. А згодом і роботи позбавили. На той час у Олега Володимировича вже була родина – дружина, двоє дітей, та й батькам треба було допомагати. А тут – ні роботи, ні майбутнього. І що особливо вражало: деякі «запеклі друзі» злодійкувато відводять погляди при зустрічах... Та все минулося... Час прихильно розставив усі крапки над «і» й у цій ситуації.

Наша творча співпраця з Олегом Володимировичем набирала, так би мовити, високих обертів у міській газеті, де я вела відділ літератури і мистецтва. Ми придумали «виорати незоране поле» – обійти всіх сухих сві-

А це вони зустрілися навесні в Кончі-Заспі. Зліва направо: Олег Килимник, Сергій Григор'єв, Василь Козаченко та Василь Минко

точів культури в Кончі-Заспі, де і його дачний будинок розташовувався, та розповісти на сторінках газети про життя-буття сучасних нам видатних творців. Це було цікаво, весело, пізнавально. Незважаючи на поважний вік – наближалось 75-річчя Олега Килимника, – він, як природжений організатор не тільки у сфері літературного процесу, а й усього, що потребувало істотної уваги (з-поміж іншого очолював у Кончі дачний кооператив), увесь підготовчий процес брав на себе. Нам же з фотокореспондентом Сергієм П'ятериковим тільки лишалось прибути на все готовеньке (що часто перетворювалося на свято життя й праці, так би мовити) й виконати свою журналістську роботу. Кожен газетяр мене зрозуміє. Оргмоменти в тодішній журналістиці забирали чи не половину творчого часу. Нині Інтернет – усьому голова. А тоді – блокнот, ручка. Навіть диктофонів не було. Такі подвижники, друзі редакції, як Олег Володимирович, надавали безцінну й, підкреслюю, безкорисливу допомогу. Ця ж праця не оплачувалась. Та Олег Володимирович був з когорта тієї творчої інтелігенції, що заради прилучення людей до духовних здобутків рідної України і на амбразуру ладен піти, і, образно кажучи, мертвого підняти з ліжка. Це не зовсім метафора. Чимало з тих видатних творців були вже в дуже солідному віці.

Сусідом по дачі Олега Володимировича був видатний художник, класик українського образотворчого мистецтва Сергій Григор'єв. З нього почалась наша газетна одіссея. А потім Віктор Зарецький, художник, чіє життя і творчість – багатостраждальний шлях людини, морально та й фізично змученої жорстокою радянською системою, що не прийняла ані його геніальної творчості, ані способу життя. Ох, ми тоді здорово ризикували з Олегом Володимировичем! По лезу бритви пройшлися – ім'я ж Зарецького було ніби стерте назавжди з лиця землі. А ми його воскресили, і не десь там, а на сторінках відомої газети. Може, знову час зглянувся на чесну й по-людськи красиву до-

лю Олега Володимировича, що й мені деякі його золоті промінчики перепали – навіть догани не одержала. Нашим же девізом був жарт Олега Володимировича: «Козаки й під водою не здаються!». Пам'ятаєте хрестоматійні факти з підручників історії, як козаки нападали на ворогів, перховуючись під водою, дихаючи через очеретину?! І в нас усе пройшло, як по маслу. Про Зарецького поволи почали писати й інші газети, і він ніби справді воскрес. Світла йому пам'ять! Було ще чимало відомих імен, які з'являлися на сторінках газети.

Нам працювалося легко, азартно і, як мовилося, весело. Згадую, як в один із приїздів у Кончу до нас приєдналася онука Олега Володимировича десятикласниця Анна. Нині це поважна вродлива пані. Її дочка 18-річна Христина, як і годиться чарівній шляхетній дівчині, сором'язливо стримана. А 14-річний син Антон не просто вийшов із машини на нашу зустріч, а несподівано утнув карколомний кульбіт, чим викликав серйозне зауваження мами, а в мене – радісне захоплення. Не знаю, ким він стане в майбутньому. Та очевидно одне: в поставі, у відкритому милому обличчі, у фонтануючій енергії, лагідній усмішці проглядається щасливе продовження незабутнього прадідуса.

У 1988 році, на 75-річчя, Олега Володимировича вітали численні газети. І я приєдналася своєю статтею до віншування. У телефонній розмові після звичних у таких випадках слів він на прощання, як завжди, мовив свою коронну фразу: «Щоб вас любив свій і чужий». Нині, 26 липня, Олегу Килимнику минуло 100 років. Ніхто вже й ніколи не скаже мені, хитрувато примружившись: «Є ідея! Збирайте свій десант і – в Кончу! На нас чекає...». І ніхто більше ніколи не мовить йому таких високих слів: «Твої книги є справді цінним вкладом у нашу романтичну і прекрасну літературу» (Малишко); «Ви немало сил і енергії віддаєте, розповідаючи у своїх працях про тих, хто здобув шану народу» (Сосюра); «Чистоту велику бану у Вас, чистоту, яка так

День

День найповажнішої частини суспільства

1 жовтня в Україні відзначають відразу два свята – Міжнародний день людей похилого віку та День ветерана. Це – не лише можливість нагадати всім про обов'язок бути турботливими й милосердними до найповажнішої частини суспільства. Це й привід до роздумів про подальшу долю людства, його культуру, взаємозв'язок поколінь.

За міжнародною класифікацією, особою похилого віку вважається та, котрій уже виповнилося 65 років. Таких у світі нині понад 629 мільйонів. Тобто майже що десята людина на Землі.

За даними Держкомстату України, кожен п'ятий мешканець нашої держави – особа похилого віку. Із них шоста частина – самотні люди. Половина самотніх людей потребує допомоги в повсякденному житті, особливо сьогодні, коли для багатьох пенсіонерів основним джерелом існування є пенсія. Не слід забувати, що понад 80 відсотків з них змушені існувати нижче «межі бідності», отримуючи щомісяця менше 915 гривень, котрі аж ніяк не можуть забезпечити достойну якість життя.

Ми мало замислюємося над питаннями: хто ж такі «особи похилого віку»? чим маємо завдячувати їм? Передусім, це люди, котрі піднялися на найвищі вершини життя, звідки бачать його справді реальним, без оман. Їхнє найбільше багатство – досвід, знання, вміння, мудрість. Але найголовніше, що це покоління тих, хто на фронті чи в тилу вистояли в нелегкій борні з гітлерівським фашизмом і зробили найвагоміший внесок у розгром окупантів. Ми схилиємо голови перед доблесними ветеранами. Молоде покоління в неоплатному боргу перед ними.

Треба пам'ятати, що слід не лише 1 жовтня згадувати про тих, кому за 65. Повсякденна повага й турбота про людей старшого віку – неодмінна ознака розвиненої держави з високими соціальними стандартами.

Бажаємо всім ветеранам України міцного здоров'я, добра, радості, довголіття, миру та злагоди в родині!

С. Д.

потрібна всім нам, творцям слова, те, що я зазнав від Вас, ніколи не забудеться у моїй душі» (Тичина).

На щастя, всі ці прекрасні слова залишаються в часі, як і ім'я прекрасної людини-творця, якій вони адресовані – Олегу Володимировичу Килимнику.